

رام - ۱۵ خرداد

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانیِ معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پانزدهم خرداد

پانزدهم خرداد ماه در ایران زمین به ویژه به خاطر زادروزها و درگذشت‌هایش اهمیت دارد. مهمترین رخداد در این میان آن است که یعقوب لیث سیستانی در چنین روزی به سال ۱۵۸ خورشیدی درگذشت. پیش از او یعقوب ادسایی رهبر مسیحیت شرقی که ساکن ایران زمین بود و در زمان کودکی و نوجوانی از شهروندان دولت ساسانی محسوب می‌شد، در ۸۷ هجری خورشیدی درگذشت. پس از او هم در دوران معاصر طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق و همدست جنایتهای صدام حسین در ۱۳۹۴ قالب تهی کرد. در میان زادروزهای این روز می‌توان به تولد آیت الله سیستانی به سال ۱۳۰۹ در مشهد اشاره کرد.

طارق عزیز در حال تقلید از کاسترو!

یعقوب لیث صفاری

تقی رفعت

رخدادهای دیگر تاریخ معاصر ایران زمین عبارتند از آغاز جنبش اسلامی امام خمینی به سال ۱۳۴۲، و آغاز جنبش دموکراتهای آذربایجان که پیوندی با مارکسیستهای روسی داشتند. در چنین روزی به سال ۱۲۹۵ تقی رفعت در تبریز نخستین شماره از مجله‌ی آزادیستان را منتشر کرد که نام تازه‌ای بود که شیخ محمد خیابانی برای آذربایجان ابداع کرده بود. هرچند حزب توده و مارکسیستهای بعدی رفعت و مجله‌اش را تا حد تحریف بسیار تکریم کردند، اما تنها سه شماره از این مجله انتشار یافت و انتشار شماره‌ی چهارم به خاطر سرکوب قیام خیابانی به دست مخبرالسلطنه هدایت متوقف شد و رفعت هم در همان گیر و دار بی آن که خطری واقعی متوجهش باشد خودکشی کرد.

در پانزدهم خرداد چند رخداد دینی مهم هم رخ داده است. نمونه‌ی قدیمی‌اش این که در ۱۳۳ خورشیدی بونیفاس مبلغ مسیحی آنگلوساکسون به دست کافران کشته شد، و نمونه‌ی جدیدش آن که در ۱۳۶۳ ایندیرا گاندی فرمان حمله به معبد زرین سیک‌ها در پنجاب را صادر کرد و شمار زیادی از سیک‌ها در این جریان به قتل رسیدند. حالا که بحث به شهیدان رسید این را هم اشاره کنیم که در همین پانزدهم خرداد سال ۱۳۶۸ بود که «مرد تانک» برای نیم ساعت در میدان تیان‌آن‌من جلوی یک تانک ایستاد و حرکت یک ستون تانک را متوقف کرد.

در این میان رخداد‌های سیاسی و تحولات در ساخت قدرت هم در این روز فراوان رخ داده است. در ۱۲۱۱ مردم پاریس برای سرنگون کردن لویی فیلیپ شورش کردند، در ۱۲۲۸ دانمارک پادشاهی مشروطه شد، در ۱۲۴۱ بر اساس عهدنامه‌ی سایگون فرانسه جنوب ویتنام را تصرف کرد ولی چریک‌های تروئونگ دین به جنگ با استعمارگران ادامه دادند، در ۱۲۹۵ اعراب به تحریک انگلستان در برابر حاکمیت عثمانی شورش کردند. در ۱۳۳۸ اولین دولت در سنگاپور تشکیل شد، در ۱۳۴۷ سرحان سرحان فلسطینی رابرت کندی را در هتلی ترور کرد و کشت و در اولین سالگرد این واقعه (در ۱۳۴۸) کنفرانس بین‌المللی کمونیستی در مسکو آغاز به کار کرد

بخشی از رخداد‌های نظامی این روز هم با بمباران و کشتار مردم غیرنظامی پیوند خورده است. در ۱۳۲۰ چهار هزار نفر از شهروندان چونگ‌چینگ که در پناهگاه‌های شهر گرد آمده بودند به دنبال بمباران سنگین ژاپنی‌ها خفه شدند و مردند، و دو سال بعد در ۱۳۲۲ هزار بمب‌افکن انگلیسی پنج هزار تن بمب را بر نورماندی فرو ریختند. این حمله‌ی ویرانگر مقدمه‌ی پیاده کردن نیرو در اروپا بود و به کشتار هولناک شهروندان این منطقه منتهی شد. در ۱۳۴۶ هم جنگ شش روزه با حمله‌ی اسرائیل به فرودگاه‌های مصر و بمباران این مناطق آغاز شد.

بمباران چونگ‌چین (راست) و قربانیان غیرنظامی آن (چپ)

وقایع مدنی و فرهنگی این روز هم برجسته و مهم بوده‌اند و تا حدودی با زنان پیوند برقرار می‌کند. در ۱۲۳۰ انتشار ده ماهه‌ی کلبه عمو توم به صورت پاورقی در روزنامه national era آغاز شد و نوشتارهای بانو هریت بیچر استو موجی از مخالفت با ستم بر بردگان را در آمریکا ایجاد کرد. در ۱۲۹۴ دانمارک به زنان حق رای داد، و در ۱۳۲۸ اوراپین چای‌یاکان اولین نماینده‌ی مجلس زن تایلندی شد.

الویس پریسلی هنگام رقص مشهورش

هریت بیچر استو

در پانزدهم خرداد ۱۳۲۶ جورج مارشال هنگام سخنرانی در هاروارد اجرای طرح بازسازی کشورهای جنگزده را اعلام کرد که همان طرح مارشال است، در ۱۳۳۵ الویس پریسلی هنگام اجرای آواز Hound Dog به خاطر رقص باسن شهوت‌انگیزش شهرتی یافت، در ۱۳۶۰ نخستین نمونه‌های ابتلا به ایدز در کالیفرنیا تشخیص داده شد، در ۱۳۷۴ نخستین نمونه‌ی آزمایشگاهی از تراکم بوز-انشتین ایجاد شد و در ۱۳۸۲ بحران گرما در پاکستان و بخشهایی از هند دمای نقاطی را به پنجاه درجه رساند.

گذشته از ایرانیان نامداری که یاد کردیم، در این روز آدام اسمیت (۱۱۰۲)، پانچو ویلا انقلابی مکزیکی

(۱۲۵۷)، و فدریکو گارسیا لورکا (۱۲۷۷) زاده شده‌اند و او هنری ادیب نامدار در گذشته است (۱۲۸۹).